

KREŠIMIRA GUDELJ
A. G. Matoša 7, HR-21260 Imotski
kresimiras@hotmail.com

OBALNA TOPONIMIJA STONSKOGA PODRUČJA

U radu se prikazuje obalna toponimija stonskoga područja na temelju terenskoga istraživanja. Nakon prikaza povijesti Stona i značajki lokalnoga govora građa je analizirana po semantičkim i strukturnim kriterijima. Na kraju rada autorica donosi abecedni popis toponima i zemljovid obalnoga prostora.

0. Uvod

U radu se opisuje obalna toponimija stonskoga područja prikupljena terenskim istraživanjem.¹ Ston s Malim Stonom predstavlja jedinstvenu cjelinu povezanu fortifikacijskim kompleksom koji se proteže uz Stonsku prevlaku od Malostonskoga zaljeva do Stonskoga kanala. Stoga su u radu opisani toponimi dva ju mora, Maloga i Velikoga mora, odnosno obalni toponimi u blizini sela Hodilja, Luke, Dube, Malog Sela i Zamasline, u Malostonskom zaljevu, te sela Broca i Kobaša u Stonskom kanalu. Toponimi su klasificirani semantički i strukturno prema Šimunoviću (2004.). Ukratko su prikazani povijest Stona, značajke lokalnoga govora, a na kraju rada donosi se abecedno kazalo prikupljenih toponima.

1. Povijesne naznake

Najstarije dokaze o naseljenosti stonskoga područja nalazimo u špilji Gudnji. To čovjekovo obitavalište sa sjeverne strane brda Porača okrenuto je prema Stonskomu polju i datira iz mlađega kamenog doba. U blizini prevlake koja veže kopno s poluotokom Pelješcem, ispod brda Svetoga Mihajla, u antici se razvilo naselje koje je u srednjem vijeku dobilo potpuno urbaniziran oblik. Ston se prvi put spominje na rimskome zemljovidu *Tabula Peutingeriana* iz II. stoljeća pod imenom *Turris Stagno*, dok je antičko ime *Stamnes* sačuvano u kasnijem izvoru iz VII. stoljeća po predlošcima iz starijih itinerara. Riječ *Stamnum* – *Stagnum* po-

¹ Zahvaljujem svojim informantima: Jelki Hihar, Jozepini Antunici, Pavu Koraču, Božu Pavloviću, Nikši Mekišiću, Franu Ficoviću i Božu Periću.

vezuje se sa značenjem podvodnoga mjesta, mrtve vode, ali i slanoga jezera, što sve odgovara izgledu i značajkama užega stonskog područja (Zaninović 1987: 17). Pod imenom *Stagnon*, Ston kao središte srednjovjekovnoga Zahumlja spominje i Konstantin Porfirogenet. Tijekom srednjega vijeka na tome su se području izmjenjivali mnogi vladari – od dukljanskih, bizantskih i srpskih vladara do domaćih kneževa. Mora se spomenuti da se u aktima splitskih crkvenih sabora godine 925. i 928. godine spominje i stonska biskupija kao jedna od najstarijih na hrvatskom etničkom prostoru. Godine 1333. od bosanskoga kralja Stjepana Kotromanića Dubrovačka Republika kupuje Ston i Pelješac i tako oni postaju njezin sastavni dio sve do njezina pada 1808. (Lupis 2010: 6). Dubrovčani su pomno odabrali lokaciju za izgradnju novoga Stona i Maloga Stona koje su povezali fortifikacijskim sustavom, a sve s ciljem da očuvaju vezu s ostalim dijelovima Rata, povežu Malo i Veliko more, obrane zapadne granice i tamošnja solila (Beritić 1954: 12). Dubrovčani su poticali naseljavanje Stona potičući najprije dolazak stanovnika iz zaselaka staroga Stona, ali su dopuštali i Neretvanima da grade kuće u Stonu. Budući da je Ston bio administrativni centar (sud, žandarmerija, financije, solana, bolnica) te se u njemu nalazio i stalni garnizon vojske, to je umnogome utjecalo na demografska kretanja. Ston je s obzirom na broj stanovnika svoj vrhunac doživio početkom 20. stoljeća, a od tada se broj stalnih stanovnika uglavnom smanjuje. Prema popisu stanovništva iz 2011. Ston ima 550 stalnih stanovnika, dok u cijeloj općini živi 2 410 stanovnika. Danas je Ston sastavni dio Dubrovačko-neretvanske županije i središte općine koja obuhvaća 18 naselja na jugoistočnome dijelu poluotoka Pelješca. Nalazi se 59 km sjeverozapadno od županijskoga središta Dubrovnika, između općina Dubrovačko primorje i Janjina te na granici s Bosnom i Hercegovinom.

2. Opis značajki lokalnoga govora

Stonski govor dio je dubrovačkoga poddijalekta koji pripada novoštokavskom i jekavskom dijalektu. U stonskome se govoru razlikuje šest otvornika: pet jednoglasnika (*i*, *e*, *a*, *o*, *u*) i dvoglasnik (*ie*). Prikazano otvorničkim trokutom visoki su otvornici *i*, *u*, srednji *e*, *o*, niski je otvornik *a*, a dvoglasnik *ie* kreće se od visokoga prema srednjemu mjestu. Svi otvornici mogu biti dugi i kratki, naglašeni i nenaglašeni, ali samo se otvornik *a* različito oblikuje s obzirom na duljinu. Kada je glas *a* pod dugim naglaskom, izgovara se zatvorenije nego u standardnom jeziku, odnosno u dugim je slogovima pomaknuta artikulacija glasa *a* prema *o*. To znači da se *a* izgovara zatvorenije u riječima s dugosilaznim i dugozlaznim naglaskom (*bārka*, *frātar*, *glād*, *jāje*, *strāh*, *vrātio*, *grāna*, *nāčin*, *vjenčānje*, *zapāliti*, *vāžan*) te kada je na *a* zanaglasna dužina (*ciḡār*, *izāžēm*, *pògledām*, *uobičājen*). U određenim položajima može doći do redukcije ili gubljenja otvornika. Nestati

mogu i naglašeni i nenaglašeni otvornici, u sredini i na kraju riječi (*pjän, ovliko, čètri, plīvat*). Ipak, najčešće dolazi do gubljenja nenaglašanih otvornika u sredini riječi, a vrlo rijetko do gubljenja naglašanih otvornika.

Zijev se uklanja sažimanjem. Otvornička skupina *ao* rijetko ostaje neizmijenjena te se *ao* steže u *o* u muškom rodu gl. pridjeva radnog, imenskim riječima i vezniku 'kao' (*znô, nàšo, čàvo, pòso, kô*). Zijev može nastati i nakon ispadanja zatvornika. I tada se otvorničke skupine obično sažimlju; *ae* steže se u *e* u brojevima (*jedànes, dvànes, trines*), *oe*, skupina koja je nastala ispadanjem sonanta *j*, najčešće daje *o* u povratno-posvojnoj zamjenici (*svôga, svômu*), dok se *aa* u infinitivu i glagolskom pridjevu radnom glagola *stajati* i *spavati* nakon ispadanja *j* odnosno *v* sažima u *a* (*môre stâ, àjde spât, stâla je*). Odraz je jata (i)jekavski i ostvaruje se jednosložno u kratkim i u dugim slogovima (*cījena, lijep, pripovījediti, mjèsec*). Ikavski oblici priloga tumače se utjecajem obližnjih ikavskih govora (*góri – dôli, ôdi*). Slogotvorno *r* izgovara se kratko (*crkva, mrtav, srce, crn*), osim u riječi *krsta* koja ima dugouzlazni naglasak. Pokretni su samoglasnici česti, i to pokretno *a* u G i A jednine riječi s pridjevsko-zamjeničkom promjenom (*Mâlôga vòza, svàkakvôga*), pokretno *e* ili *u* u D i L jednine riječi s pridjevsko-zamjeničkom promjenom (*Mâlôme/u môru; nèkome/u, môme/u*) te pokretno *a* uz prijedloge (*ûza se, prèda se*) i prilog *jüčëra*.

Konsonantski inventar sadržava:

- a) zvučne: b d g z ž ž̇
- b) bezzvučne: p t k f s š h c č
- c) sonante: j l m n r v

Fonem h češće se čuva (*krüh, strâh, púhati*) nego što se gubi. Ako nestaje, onda je u pitanju gubljenje na početku riječi (*ôčete, àjde*). Kada je fonem /h/ dio suglasničke skupine *hv*, daje *f* u *fâla*, a umjesto *hvâtati* nalazimo *hitati*. Izgovor fonema /l/ napetiji je nego u standardnome jeziku, a takav izgovor nije uvjetovan njegovim položajem te se javlja ispred i iza otvornika te zatvornika. Česta je depalatalizacija fonema /l/ u /j/ (*ùje, pòje*), pogotovu u starijih govornika, dok u mlađih možemo naći i oblike u kojima depalatalizacija nije provedena. U sustavu nema fonema /l/, nego postoji slijed *lj* (*ljúbav, ljúbicice*), ni fonema /ń/, već postoji slijed *nj* (*njīhov, Njěmačkā*). Dočetno *-m* prelazi u *-n* ili u nazalizirani vokal u glagolskim nastavcima (*dīgnēn, pōpijēn, smōlīn*), u imeničkim i pridjevsko-zamjeničkim nastavcima (*Pòd lāžon, s mōjon sés tron*) te u leksičkim morfemima nepromjenjivih vrsta riječi (*sědan, ôsan*). U govoru se slabo razlikuju /č/ od /ć/ odnosno /ž/ od /ź/ te ih govornici često svode na dva fonema /č/ i /ž/. Osim starijih jotacija, prisutna je i najnovija jotacija u kojoj /j/ iz refleksa jata jotira i ostale suglasnike, a ne samo /l/ i /n/ kao u standardnome jeziku. Jotira se /t/ i /d/ (*čërala, pòčeralá, žëd, vžëla, žëvojka*). U suglasničke skupove *bj, mj, pj, vj* nije umetnuto epentet-

sko /l/ (*grôbje, zémja, kôpje, dïvji, pròvjeno*). Na početku riječi često se gubi prvi okluziv kad je početni u konsonantskoj skupini (*čêr, čèla, šènica, tïca*). U sredini riječi konsonantska skupina *-ds-* daje /s/ (*òsvukuda*), *-sc-* daje /c/ (*práca*), a skupina *-ts-* daje /s/ (*bogàstvo*). Na kraju riječi često se gubi okluziv kada je u dočetnom položaju: (*kôs, nâpas, jèdanes, grôz, desè godina*). Zabilježena je promjena *s > š* ispred palatala *ń* zbog asimilacije po mjestu tvorbe (*š njíme*).

Kod svih je govornika zabilježen četveroakcenatski sustav koji ima svoje posebnosti u odnosu na druge govore novoštokavskoga tipa.² U glagolskom pridjevu radnom ženskoga roda prisutan je naglasni tip *popíla, doníjela, dobíla, ubrála, zasúla*. Redovito je prenošenje naglasaka na prednaglasnicu kada se nađe ispred riječi sa silaznim naglaskom: *jè l' te strâh òd mene, nà noge, nà more, nè straši se*. Osim prijedloga, veznika i niječne čestice 'ne' kao prednaglasnice mogu se pojaviti i brojevi: *dvaès godina, triès godina*. U Stonu se, kao i na čakavskom području Lastova, Korčule i zapadnoga Pelješca, govori *mòre (Málo mòre, Vèliko mòre)*.

Morfologija i sintaksa

Dvosložna muška imena koja završavaju na *-o* dekliniraju se kao *Máto – Máta – Mátu*, a posvojni pridjev od tih osobnih imena glasi *Mátov*. Imenice ženskoga roda koje završavaju na suglasnik u I jd. imaju u nastavku *-i (s mòjon ràdostì)*. Jednosložne imenice imaju kratku množinu (*bòri, jézi, púži*), a takvih pojava ima i kod višesložnih imenica (*čâgji, gòlubi*).

Podjednako se upotrebljavaju oba oblika upitno-odnosne zamjenice, zabilježeno je i *što* i *šta*. Pokazne zamjenice u muškom rodu *òvâj, tâj, ònâj* imaju u G i A oblik *òvega, têga, ònega*, u D i L *òvemu, têmu, ònemu*, a u N jd. m. r. zabilježen je *tî (tî húncut)*. Enklitički oblik osobne zamjenice *ona* u A redovito glasi *je*. Uz oblike posvojnih zamjenica *mojih, tvojih*, često je i *mòjijeh, tvòjijeh*.

Brojevi 'dvadeset', 'trideset' glase *dvàes, triès*, broj 'pedeset' steže se (*pése*), brojevni pridjev glasi *čétvoro*, a brojevna imenica *čétvèrica*.

Česte su dubletne potvrde kao *pôč/pôj* i *mòžeš/mòreš*. Infinitivi najčešće gube završno *-i (plívat, zvât)*, a katkada cijeli infinitivni nastavak (*dògodi, rjê*). Glagoli druge vrste u infinitivnoj osnovi imaju *-ni-* umjesto *-nu-* (*pòdignit, pòginit*). Često u prezentu 3. l. mn. glagoli četvrte vrste imaju nastavak *-u (gòvoru, nòsu, vïdu)* (Lisac 2003.). Za zanijekani prezent glagola 'biti' stariji govornici upotrebljavaju oblik *níjesam*, a mlađi uglavnom *nísam*. Očuvan je glagolski prilog sadašnji, dok se glagolski prilog prošli izgubio. Vrlo se rijetko mogu čuti aorist i imperfekt.

² Lisac (2003: 108) ističe dvije posebnosti: kanovački akcent i skraćivanje zanaglasnih duljina. Kanovački akcent ili kanovačko duljenje Halilović (1996.) tumači kao »pojavu u kojoj se u dvosložnim, trosložnim i četverosložnim riječima ispred kratke ultime kratkouzlazni akcent dulji i javlja kao dugouzlazni pa se tako i u Stonu govori: *òtok, djéca, dóbra, zémja, séstra, gòtov, kóza*«.

U sintaksi Lisac ističe učestalost konstrukcije *za* + infinitiv u funkciji finalne dopune (*vína za pít*) te jedninske oblike u značenju množine (*ràtovali s Tali-jánom*). Umjesto prijedložno-padežne konstrukcije *kod* + G redovito se upotrebljava *u* + G (*pòšli ù mene*). Instrumental sredstva gotovo uvijek dolazi s prijedlogom *s* (*s bårkon*), a katkada uz prijedlog *od* dolazi lokativ (*òd njemu*). Glagoli nepotpunoga značenja za dopunu imaju infinitiv (*mògu zázva*).

Leksik

Leksik ovoga područja obiluje posuđenicama romanskoga podrijetla iz različitih razdoblja, i to u svim semantičkim poljima (*incèrata, kíkara, òmbrela, štèrika, očále, bàreta, kùšin, strámac, škafètin, čómbò, kòltrina, spènza, tèča, gratàkež, škovàcijera, bòtija, pjät, pantàruo, bòkar, šugàman, škøj, kòno, vála; regàlati, fùndati, arìvati, sènjati, rovinati, meritati, bestìmati, destrìgati; nàpengan, špòrak, kòntenat*). Uz mnoge romanizme u uporabi su i lokalizmi i arhaizmi (*dúndo, àrla, nèput, bjèčva, crèvje, čùča, gùdin, krpàtur, špìrlica, prikle, káčica, stócič, žmùo, òžica, pìlo, kríješva, čejáde; úžeči*), dok su turcizmi (*màrama, útija, bårjak; hálav*) i germanizmi (*púpica, špäher, cùkar*) rijetki. Međutim, zbog utjecaja standardnoga jezika te zbog demografskih kretanja mnoge romanizme i arhaizme upotrebljavaju samo stariji govornici.

3. Tvorba toponima

Na stonskome se području razlikuju dva mora: *Vèliko mòre* na južnoj strani i *Málo mòre* na sjevernoj strani. *Vèliko mòre* ili Stonski kanal ima općenite karakteristike južnoga otvorenog Jadrana kao što su viši salinitet, niže srednje temperature, veliku raznolikost vrste te slabo izražen ribolov, a *Málo mòre*, odnosno *Malostonski zaljev*, ubraja se u strogo obalni pojas izvan izravnoga dohvata dubokomorskih utjecaja (Benović 1987: 263). Zbog povoljnijih uvjeta za život (mnogo je izvora slatke vode, biološka je produkcija visoka) na sjevernoj strani stonskoga područja nalazi se sedam naselja, dok su na južnoj smješteni samo *Bròce* i *Kòbaš*. Tako se i velik dio toponima, oko 70 %, odnosi na sjevernu stranu, a 30 % na južnu stranu stonskoga područja. Toponime možemo podijeliti u nekoliko semantičkih skupina.

3.2. Zemljopisno nazivlje u obalnoj toponimiji

3.2.1. Toponimi od zemljopisnih naziva

Prema Šimunoviću (2005: 263) »status se termina utvrđuje njegovim opetovanjem u različitim arealima za slične konfiguracije tla i slična obilježja mora.« Ovoj skupini pripadaju toponimi nastali toponimizacijom zemljopisnih naziva: *Lúka, Lùčica, Jáz, Pržina, Vrèlo, Žàlič, Òtošac, Pònta, Škøj, Škøjac, Škøjč*. U ime-

novanju lokaliteta vidljivi su romanski utjecaji, ali ta imena uglavnom supostoje uz istoznačna domaćega podrijetla. Uz učestalo *ponta* (*Pônta nêžēja*, *Pônta Sîga*) zabilježeno je i *rt* (*Řt od Lúke*). Otoci se često nazivaju *škojima* (*Škòjac*, *Škòjič*, *Vèliki škòj*), samo je jedanput zabilježen naziv *otok* u imenu *Ôtošac*. Otoci nerijetko imaju više imena, pa tako za otok nasuprot Hodilja uz toponim *Škòj* postoje još dva imena: staro *Gôvanj* i novije *Ôtok živóta*,³ a toponimi *Bänja* i *Galòbovnik* odnose se na isti nenaseljeni otočić. *Jâz* je morska pličina uz obalu koja je ograđena kamenim zidom, često s izvorom slatke vode.⁴ Uz to što označuje prirodno zaštićen morski prostor s okolnom obalom (*Lúka*, *Lučica*, *Sèlova lúka*), *Lúka* je i artefakt – porat te ujedno i ojkonom (*Lúka*). U imenima uvala *Màrijina vâla*, *Pòpoviča vâla* prvi je član hrvatski leksem kojim se izriče pripadnost pojedincu, odnosno obitelji, a drugi je član romanski termin *vala*. Lokalitet *Vrèlo* jedan je od mnogih izvora slatke vode u Malostonskom zaljevu. *Pržina* je dio uvale s finim, najsitnijim pijeskom, a *Žàlič* je također dio obale prekriven zaobljenim sitnim kamenjem većim od pijeska. *Bâtala* je pomorski termin iz talijanskoga jezika, a označava dno od luke. To je lokalitet između Stona i Ponte, danas nogometno igralište, a nekada dio luke koji je tijekom godina nasut.

3.1.2. Toponimi koji upućuju na razmještaj, oblik i izgled tla

U ovoj su skupini najbrojnije toponomastičke metafore koje su prema Šimunoviću (2005: 28) nastale posredno, likovnom poredbom, a predmet je poredbe uzet iz materijalnoga i duhovnoga svijeta imenovatelja. Mogu to biti dijelovi ljudskoga tijela: *Glàvica*, *Vrätник*; stvari i proizvodi kojima se svakodnevno služio: *Škrinja*, *Skàlica*, *Krñnice* (Skok: *krina*, sveslav. i praslav. riječ, ‘mjera za žito, čaša’), *Stùpica*, *Bisáci*, *Hljèb* ili što drugo iz realnoga svijeta: *Bàline* (tal. *pallina* ‘kuglica’), *Gôvanj*. Često njihovu etiologiju nije moguće otkriti i ona ostaje poznata samo njegovu imenovatelju: *Pônta nêžēja*. Toj skupini pripadaju još i imena ribarskih pošta *Lòžanj*, *Bjèlilo*, imena uvala *Kúta* i *Tâjan* te toponimijska sintagma *Zlâtna vâla*.

3.1.3. Toponimi koji upućuju na sastav i osobitosti tla

Toponimi mogu biti motivirani sastavom tla, što se zrcali u imenima ribarskih pošta *Gnjîli rât*, *Pèdro*, *Prášac*, *Pjèčata*, imenu uvale *Nà gnjili*, imenima obale *Pržina*, *Žàlič*.

³ Šimunović (2005: 153) spominje još neke promjene toponima kada se radi turističke privlačnosti starim imenima nestručno i neopravdano mijenjaju imena kao *Govnju*.

⁴ U Malostonskom kanalu više je jazova u kojima se nekada lovila riba. *Kad bi oplimalo, riba bi ušla, a kad bi osekalo, riba bi ostala na suhom i tako bi je uhitili* (komentar ispitanika).

3.1.4. Imena motivirana nazivima biljaka i životinja

Po biljkama i biljnome pokrovu ime su dobile uvale *Čèšvinova*, *Màslinova*, *Pod bòrima*, sela *Dûba* i *Zàmaslina* te lokalitet *Bòrje*, a posredno i *Vída bòri*. Prema Šimunoviću (2004: 198) toponimi imaju identifikacijsku i orijentacijsku funkciju i netočno je smatrati da fitonim predstavlja rasprostranjenost biljke po kojoj je dobio ime. On nam govori o razmještanju vrsta u prošlosti, o biljkama koje su danas nestale s toga područja. Tako na lokalitetu *Bòrje* danas zaista možemo naći borove, ali zato što se danas ta zemlja ne obrađuje i postupno je preuzimaju borovi, dok su nekada na tome lokalitetu bili maslinici i baštine, a samo iznimno borovi, po kojima je imenovan lokalitet.⁵ Po biljci je ime dobio i poluotok *Òstrog*, a prema Skoku ta riječ koja označava kupinu u prošlosti je bila raširena sve dok ju nisu potisnuli sinonimi. Fitonim je motivirao i ime lokaliteta *Bòšak*, istočno od Stona, gdje su nekada bile košare za stoku, a taj leksem označuje 'gaj, lug'. Toponim *Vrànjak* ime je pličine i pripada skupini ihtionima iako danas nije zabilježeno ime takve ribe na ovome području.

Po životinjama ime su još dobile uvala *Miševac*, lokalitet *Sárkova kùča*⁶ te ribarska pošta *Ráža*.

3.1.5. Hidronimi

Područje Stona i okolice bogato je izvorima slatke vode. Zbog tih izvora Malostonski se zaljev odlikuje izrazitim prirodnim bogatstvom te je osobito povoljan za uzgoj školjaka i riba. Na području između Maloga Stona i Luke tri su lokaliteta čija su imena motivirana postojanjem vode: *Vrèlo*, *Pod vrelom* i *Kòritina*, a na području Broca zabilježeni su toponimi *Pótok* i *Blăto*. U istočnome dijelu Malostonskoga zaljeva smješten je zaljev *Bîstrina* u kojem je više izvora pitke vode, a to sugerira i njegovo ime. U samome Stonu dva su mikrotoponima motivirana vodom *Mâla vóda* i *Vèlika vóda*, a o bogatstvu toga područja vodom svjedoče hidronimi zabilježeni u Stonskome polju: *Pótok*, *Bàre*, *Lùžine*, *Stùdenci*, *Vrpótok*, *Glâva od vóde*, *Pòd lokva*.

3.1.6. Toponimi određeni odnosom prema drugim toponimima (relacijski toponimi)

Velika je skupina toponima koji su motivirani odnosom prema drugim toponimima. Oni uglavnom određuju objekt prema poznatijemu kopnenom objektu pa su takvi toponimi višestruki i često složeni od prijedloga i imenice. Zabilježeno je najviše toponima s prijedlogom *pod*: *Pòd lažom*, *Pod crveno*, *Pod križem*,

⁵ Zanimljivo je pogledati stare fotografije i razglednice toga kraja na kojima se vidi da su samo nedostupna područja bila pokrivena šumom, dok su ostali dijelovi bili iskorišteni kao pašnjaci, maslinici, vrtovi. *Sve se radilo. Oko maslina bi posadili pošanj, kupus... Jedva bi mi našli grma za koze* (komentar ispitanika).

⁶ *To je špilja đe su sarci ulazili* (komentar ispitanika).

Pòd stijene, Pod pòpom, Pòd vrelom, dok je samo jedan toponim s prijedlogom *vrh*: *Vrkúta*. Skupini relacijskih toponima pripadaju i toponimi s prijedlogom *na*: *Nà gnjili, Na pizdáču, Navári* te *Na pòklon Góspe*. Toponimi *Zàklopac, Zàponta, Zaklobùčina, Zàzubak, Zàmaslina* iz našega korpusa prema Šimunoviću (2004: 28) predstavljaju stari prefiksalni tip poput toponima *Zagora, Zalug* koje više ne osjećamo kao toponime s prijedlogom. U ovaj tip toponima koji nosi ideju lokalizacije, svrstavaju se i tipovi imena tvoreni pridjevom i imenicom, npr. *Mâli Stòn, Mâlo Sèlo, Mâlo mòre, Vèliko mòre, Dônji jâz, Gòrnja vâla, Mâli vòz, Vèliki škøj, Široka dòlina*, te toponimi u kojih je drugi član poimeničeni pridjev krnjeg toponima *Vèlika duboka, Mâla duboka*. Zabilježeni su i toponimi s vlastitim imenom kao drugim članom: *Pònta Glàvice, Rt od Lúke, Pònta Siga*, ali i ime s romanskim i hrvatskim oblikom *Pònta Lúke, Pònta répa*. Iako nigdje u literaturi ne nalazimo sličan primjer, ovaj bi skupini moglo pripadati i ime lokaliteta *Prîjeko*. Prilog *prijeko* znači ‘na drugoj strani’ pa bismo strukturu toga imena mogli tumačiti kao poimeničeni prilog krnjeg toponima.

3.2. Odras životne zbilje u obalnoj toponimiji

3.2.1. Toponimi antroponimnog postanja

Ovoj skupini pripadaju toponimi koji izriču pripadnost nekom pojedincu, rodu ili obitelji upozoravajući na posjedovni odnos u prošlosti ili sadašnjosti. Ta skupina toponima može biti tvorena od osobnih imena, prezimena ili nadimaka. Formiraju se jednočlani ili dvočlani imenski izrazi od posvojnoga oblika imena, prezimena ili nadimka (najčešće je to posvojni pridjev, a rijetko posvojni genitiv) i topografske imenice: *Màrijina vâla, Brbòležina zémja, Krájeva zémja, Krájeva vâla, Maškariča vâla, Sèlova lúka, Knéževa lúka, Pòpoviča vâla*. Uređena obala koja služi za vezivanje barki ili za koju drugu djelatnost vezanu uz more naziva se *most* pa je zabilježeno više imena koja nam kazuju kojoj obitelji pripada određeni lokalitet (*Ŭ Dražete na móstu, U Bajurína na móstu, U Žára na móstu, Ŭ Biskupa na móstu, Na móstu u Memùniča*). Rijetko se toponimi tvore samo od prijedloga i antroponima u genitivu *Ŭ Katiča, Ŭ Trente*, gdje se topografska imenica vjerojatno s vremenom izgubila. Zabilježen je jedan toponim od antroponima i apelativa koji se odnosi na biljni pokrivač *Vída bõri*. Svi zabilježeni jednočlani toponimi ženskoga su roda osim toponima *Dràškič* gdje je uzet nadimak za imenovanje zemljopisnoga objekta, što prema Šimunoviću (2004: 225) nije svojstveno slavenskim jezicima te se takav način imenovanja odnosi na malene posjedovne čestice, što je slučaj i u ovome primjeru. Jednočlani se toponimi tvore pomoću sufikasa: *-ina (Pòpina, Klobučàrevina, Càrina), -ica (Mòrašnica), -ovica (Bàbunovica), -evica (Bjéjevica)* i sufiksom *-ska (Dumàljska)*, koji odražava pripadnost staležu (*dumna* ‘redovnica’), ali ne može se isključiti ni motiviranost nadimkom (Šimunović 2004: 224).

3.2.2. Toponimi koji se odnose na artefakte

Budući da se u ovome radu obrađuju samo obalni toponimi, ova skupina ne obuhvaća velik broj toponima. Zabilježeno je samo jedno ime za gospodarski termin: *Solàna* (obuhvaća upravne zgrade, skladišta, bazene). Ovoj skupini pripadaju i toponimi motivirani gradnjom pomorskoga karaktera kao što su *Ríva* (u Hodilju i Malome Stonu), *Djěčji mûl*, *Žěnski mûl* te imena vezana za most (*Na móstu*), a posredno i oni antroponimnog postanja (*Ů Dražete na móstu*, *U Bajurína na móstu*, *U Žára na móstu*, *Ů Biskupa na móstu*, *Na móstu u Memùničà*). Zabilježena su i imena koja su u vezi sa starim obitavalištima i zdanjima. Ime *Pàlata* odnosi se na područje u kojem su danas najdublji bazeni u solani. Budući da je to područje bilo naseljeno i u antičko doba te da se samo ime Stona vezuje za latinsko ime *Stagno*, i toponim *Palata* može se dovesti u vezu s kakvim starim zdanjem. Ston i Mali Ston povezani su fortifikacijskim sustavom i toponimi *Tóranj* i *Kàštio* motivirani su upravo tim zdanjima obrambenoga karaktera.

3.2.3. Sakralni elementi u obalnoj toponimiji

Osim po imenima, prezimenima i nadimcima vlasnika, zemljopisni objekti mogu dobiti ime i po svetcima. Ime svetca kojem je posvećen sakralni objekt proširilo se na čitav lokalitet kao u toponimima *Svêta Āna* (crkva sv. Ane pokraj koje je smješteno malostonsko groblje) i *Gòspica* (kapelica posvećena Gospi u Supavlu). U našem korpusu zabilježeni su hagiotoponimi koji se odnose na prostor na kojem ne nalazimo nikakav sakralni objekt, ali se ime svetca sačuvalo u toponimu: *Strinčera* (brdo iznad Supavla), *Sùpavo* (naselje nastalo 60-ih godina, poslije potresa u Makarskoj) i *Sisveti* (obradive površine pokraj sela Broce). Ime *Sùpavo* (možda i *Strinčera*) pripada mnogobrojnoj skupini toponima izvedenih s pomoću pridjeva *san(c)tu(s)* koji su razasuti na cjelokupnome istočnojadranskom primorju. Prema Šimunoviću (2005: 123) mnogi od tih toponima pokazuju da su nastali do kraja X. stoljeća, za vrijeme romansko-hrvatske jezične simbioze, a odnose se na sakralne objekte koji su se gradili uz neka važnija naselja toga doba. U Malostonskome zaljevu zabilježen je toponim *Cřkvetica*, a između Stona i Maloga Stona mikrotoponim *Na pòklon Gòspe*⁷.

3.3. Toponimi nejasna postanja

Ovoj skupini pripadaju sljedeći toponimi: *Rěvnik* (obradive površine pokraj Broca), *Jějenak* (rt između Broca i Kobaša), *Mačuléti* (uvala jugozapadno od Kobaša), *Čějen* (rt sjeverno od Luke na kojemu se nalazi lanterna), *Hòčenje* (uvala u zaljevu Bistrini), *Sóca* (uvala sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva, istočno od Bistrine), *Dùmaglina* (uvala sa sjeverne strane Stonskoga kanala, nasuprot

⁷ S toga se lokaliteta vidi crkva Gospe od Lužina, *mjesto arazo Gospe od Lužine, že bi ljudi zastali, prekrižili se i pomolili* (komentar ispitanika).

uvali Ložnju), *Pòstup* (ribarska pošta u Malostonskom zaljevu), *Tèžine* (ribarska pošta sa sjeverne strane Zaljeva, zapadno od Bistrine), *Blizača* (nekada obradive površine i pašnjaci sjeverozapadno od Maloga Stona, danas naselje stalnih kuća, dio Maloga Stona), *Hùdobalja* (drugo ime uvale *Dumaglina*).

4. Strukturna klasifikacija toponima

S obzirom na način tvorbe toponime zabilježene na stonskome području možemo podijeliti u nekoliko skupina:

1. toponomastički apelativi bez ikakvih dopuna u službi toponima
2. toponimi nastali afiksalsnom tvorbom
3. složeni toponimi.

4.1. Toponomastički apelativi bez ikakvih dopuna u službi toponima

Prema Šimunoviću (2004: 229) toponimi ove skupine čine najelementarniji način tvorbe i mogu se podijeliti u dvije podskupine. Prvoj podskupini pripadaju zemljopisni i gospodarski termini u toponimiji: *Bläto*, *Bòšak*, *Jâz*, *Lúka*, *Pótok*, *Přžina*, *Vrèlo*; *Kùčica*, *Solàna*, *Tóranj*. Drugu podskupinu sačinjavaju tzv. toponomastičke metafore: *Bisáci*, *Glàvica*, *Hljèb*, *Krìnice*, *Stùpica*; *Škřpun*, *Ráža*, *Östrog*, *Bàline*, *Skàlica*, *Gôvanj*, *Kúta*. Zajednički je tim toponomastičkim imenicama način tvorbe, a to je toponimizacija apelativa, ali se razlikuju u vrsti prijelaza značenja. U prvoj je prijelaz izravan: jaz postaje *Jâz* koji se odnosi na pregrađenu morsku pličinu uz obalu ograđenu kamenim zidom, a u drugoj je skupini prijelaz posredan: glavica > *Glàvica*, prijelaz nastao temeljem sličnosti određenoga lokaliteta s dijelom ljudskoga tijela. Dok u prvoj skupini uz hrvatske termine često nalazimo i one stranoga (romanskoga) podrijetla: *Škøj*, *Båtala*, *Pônta*, *Ríva*, *Kàštio*, *Pàlata*, *Bànja*, među toponomastičkim metaforama oni su rijetki. U našem korpusu zabilježena su četiri termina nehrvatskoga podrijetla: *Bàline*, *Skàlica* i toponimi nastali po nazivima riba *Škřpun*, *Ráža*.

4.2. Toponimi nastali afiksalsnom tvorbom

Toponimi nastali afiksalsnom tvorbom dijele se u tri podskupine. Najbrojnija je skupina toponima nastala sufiksalsnom tvorbom.

4.2.1. Sufiksalsna tvorba

U našem korpusu na prvome mjestu po produktivnosti nalazi se sufiks *-ica*. Taj sufiks ima značenje deminutivnosti i njime se označuje manji lokalitet: *Góspica*, *Kùčica*, *Lùčica*, *Cřkvica*. Dodavanjem na antroponimnu osnovu tim se sufiksom izriče pripadnost (*Mòrašnica*), kao i složenim sufiksima *-ovica*, koji se dodaje nepalatalnim osnovama, i *-evica*, koji se dodaje palatalnim osnovama (*Bàbunovica*, *Bjèjevica*).

Kao sufiksom *-ica* i sufiksom *-ina* izriče se pripadnost dodavanjem na antroponimnu osnovu: *Cārina*, *Klobučárevina*, *Pôpina*. Taj sufiks dodan pridjevskoj osnovi supstantivizira i izriče svojstvo izraženo pridjevom (*Bístrina*) ili označuje što je bilo na imenovanome mjestu (*Kòritine*). Sufiks *-ac* dodan imenskim osnovama izriče svojstvo tla (*Prášac*), deminutivnost (*Škôjac*), a složeni sufiks *-evac* dodan palatalnoj osnovi izriče pripadnost (*Míševac*). Imenskim osnovama dodaje se i sufiks *-íc* koji izražava deminutivnost (*Škôjič*, *Žàlič*) te pripadnost (*Dràškič*). Sufiks *-ova* dodaje se imenima tvorenima prema nazivima biljaka te izražava što je bilo ili čega ima na tamošnjem mjestu (*Čěsvinova*, *Màslinova*). Sufiks *-nik* upozorava na izgled (*Vràtnik*) ili dodan osnovi fitonima, upućuje na to čega je bilo na imenovanom lokalitetu (*Galòbovnik*). Sufiksi *-je*, *-ski*, *-ilo* i *-ce* slabo su produktivni (*Bjèlilo*, *Bôrje*, *Dumàljska*, *Bröce*).

4.2.2. Prefiksalna tvorba

Prefiksalna je tvorba rijetka. Samo prefiks *za-* nalazimo u dva primjera, dok su ostali zabilježeni u samo po jednom toponimu. To su prefiksi:

- a) *na-* pokazuje da je lokalitet na čemu (*Navári*)
- b) *sut-* dolazi u funkciji prefiksa koji se dodaje svetačkom imenu (*Sùpavo*)
- c) *vrh-* izražava odnos lokaliteta prema predjelu koji je označen imenicom (*Vrkúta*)
- d) *za-* pokazuje da je lokalitet sa stražnje strane prema predjelu koji je označen imenicom (*Zàponta*, *Zàmaslína*)
- e) *pod-* upućuje da je lokalitet ispod objekta koji je označen toponimom (*Pòstup*).

U ovoj je skupini samo jedan prefiks stranoga podrijetla (*sut-* od latinskoga pridjeva *sanctus*), a u toponimu *Zàponta* predmetak *za-* dolazi na romanski termin *ponta*.

4.2.3. Prefiksarno-sufiksalna tvorba

Ovoj skupini pripadaju samo tri toponima, a sva su tri tvorena istim prefiksom *za-* te sufiksima *-ina*, *-ac*, *-ak* (*Zaklobučina*, *Zàklopac*, *Zàzubak*).

4.3. Složeni toponimi

4.3.1. Toponomastička sraslica

Toponomastička sraslica prema Šimunoviću »nastaje srastanjem dvaju korijenskih morfema u jedinstvenu toponimijsku sintagmu.« (2004: 243). Primjer takve torbe jest toponim *Sisveti*, tvoren od zamjenice i pridjeva, koji susrećemo dva puta – na Malome i Velikome moru. Iako je ime svetačko, na tim lokalitetima ne postoje sakralne građevine.

4.3.2. Dvočlane i višečlane toponomastičke sintagme

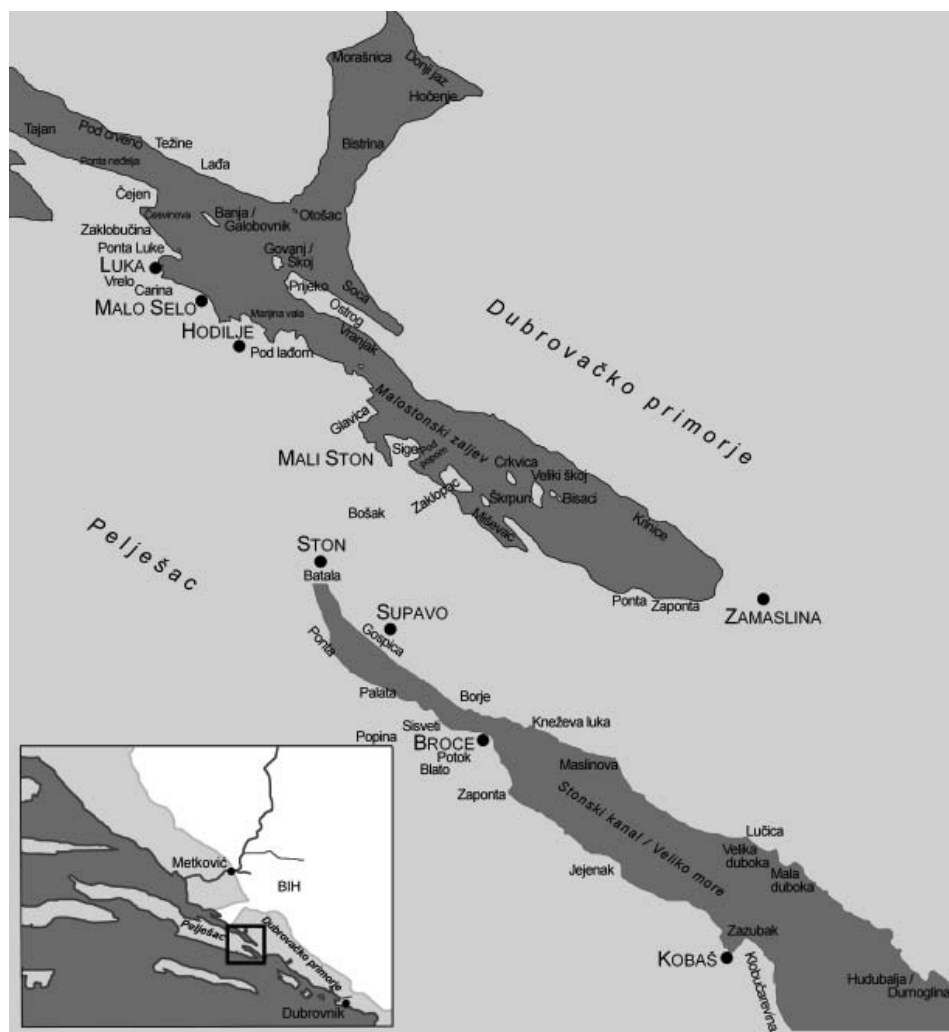
U obalnoj toponimiji stonskoga područja nalazimo sljedeće tvorbene obrasce:

1. pridjev + imenica. U ovim sintagmama imenicom se identificira objekt, a pridjevom se diferencira od drugih s istom imenicom. To može biti veza posvojnog pridjeva i imenice, zemljopisnoga naziva: *Brbòležina zémja*, *Knéževa lúka*, *Krájeva vála*, *Krájeva zémja*, *Màrijina vála*, *Sárkova kúča*, *Sèlova lúka*, *Djèčji mùl*, *Žènski mùl*; pridjeva, atributa i zemljopisnoga naziva: *Široka dòlina*, *Tvrđi dól*, *Zlâtna vála*, *Gnjíli ràt*. Toponimi čiji je prvi član pridjev *mali* ili *veliki*: *Mâlo mòre*, *Vèliko mòre*, *Vèliki škøj* (postoji u blizini toponim *Škøj* i *Škøjac*), *Mâli Stòn* (postoji toponim *Stòn*, ali ne i *Veliki Ston* kako ga katkada netočno nazivaju), *Mâli vòz* (ne postoji *Veliki vòz*, niti *Vòz*). Postoji toponim *Dònji jâz* i *Jâz*, ali ne i *Gornji jaz*. Toponim *Sveta Ana* tvoren je od pridjeva i vlastite imenice.
2. imenica + imenica. Prvi član ove sintagme može biti vlastita imenica u genitivu, a drugi član imenica kojom se identificira objekt: *Mâškariča vála*, *Pöpoviča vála*, *Vída bòri*. U toponimima *Pònta Lúke*, *Pònta répa*, *Pònta Síga*, *Ótok živóta* prvi član – imenicom u nominativu se identificira, a imenicom u genitivu, kao drugim članom, diferencira objekt. Dva su toponima u kojima su obje imenice u nominativu: *Pònta Glàvica*, *Pònta nèžēja*.
3. imenica + prijedlog + imenica. Ovaj je način tvorbe slabo plodan. Zabilježen je samo jedan toponim tvoren na taj način: *Řt od Lúke*, uz koji supostoji i drugo ime za isti lokalitet: *Pònta Lúke*.
4. pridjev + pridjev u funkciji toponima: ovdje pridjev opisuje objekt: *Mâla dúboka*, *Vèlika dúboka*.
5. prijedlog + imenica. Sintagme mogu biti složene od prijedloga i imenice u lokativu: *Na móstu*, *Na pizdáču*, *Nà gnjili*; od prijedloga i imenice u instrumentalu: *Pod krížem*, *Pòd lažom*, *Pod bòrima*, *Pòd vrelom*; od prijedloga i imenice u genitivu: *Ū Katiča*, *Ū Trente* te od prijedloga i imenice u akuzativu *Pòd stijene*.
6. prijedlog + imenica + imenica: *Na póklon Góspe*.
7. prijedlog + pridjev + o. U ovoj sintagmi pridjev preuzima funkciju dvočlanoga toponima: *Pod crveno*.
8. prijedlog + imenica + prijedlog + imenica. Na taj su način tvoreni samo toponimi koji izriču pripadnost malenih lokaliteta uz more, zato je uvijek jedna od imenica vlastita: *Na móstu u Memùniča*, *U Bajurína na móstu*, *Ū Biskupa na móstu*, *Ū Dražete na móstu*, *U Žára na móstu*.

5. Zaključak

U radu su opisani obalni toponimi sa stonskog područja koji uključuju imena prikupljena u Malostonskom zaljevu i Stonskom kanalu. Građa je prikupljena terenskim istraživanjem, a informanti su ljudi koji i danas žive od mora. Zabilježena imena odnose se na mora, otočiće, poluotoke, zaljeve, uvale, hridi, rtove, pličine, obale, morske prolaze, pristaništa i vrela. Toponimi uglavnom opisuju karakteristike reljefa primorja i podmorja, njihov izgled, svojstva, odnose prema drugim toponimima ili antropomorfnim elementima, izriču pripadnost kojemu pojedincu ili obitelji. Mnogi su toponimi nastali od apelativa, a njihov imenski oblik izriče postojanje neke važne prirodne odlike. Prikupljena građa najvećim dijelom hrvatskoga je postanja, oko 80%, a ostatak je stranoga, romanskoga podrijetla. Tako su u ispitanom korpusu pronađeni romanizmi koji datiraju još iz antičkoga doba (*Stõn*, *Sùpavo*) te imenice recentnijega mletačkoga podrijetla (*Põnta*, *Škõj*, *Rìva*). Česti su toponimi sastavljeni od hrvatskih i romanskih elemenata (*Zàponta*, *Põnta Lúke*, *Věliki škõj*). Od spomenutih imenica mletačkoga podrijetla imenice *vala*, *škoj* i *ponta* javljaju se u svezama s hrvatskim riječima više puta te one čine polovicu romanizama u ovome korpusu. U toponimiji se očituju značajke lokalnoga govora (*Põnta něžeja*, *Krájeva zémja*), zrcali se odnos naših predaka prema duhovnim vrijednostima (*Na pòklon Góspe*, *Góspica*) te se iščitava povijest ovoga kraja (*Kàštio*, *Tóranj*).

Iako toponimija slovi za najpostojaniji jezični sloj, i na nju utječu promjene u načinu života. Tako imena ribarskih pošta polako nestaju jer se danas više ne lovi mrežama potezačama. Mlađim ispitanicima, iako žive od mora, ona su nepoznata. Nadam se da su ovim radom neka imena barem nakratko otrgnuta od zaborava.

Zemljovid 1. Stonsko primorje, Stonski zaljev (Veliko more) i Malostonski zaljev (Malo more).⁸

⁸ Zemljovid je izradio Branimir Brgles.

Popis toponima

1. *Bàbunovica f* – obradiva površina sjeverozapadno od Maloga Stona
2. *Bàline f pl*, *G Bálina* – ribarska pošta, ispod Carine, sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva
3. *Bànja f* – nenaseljeni otok sjeverozapadno od Luke, drugo ime za otok Galobovnik
4. *Bàtala f* – predio između Stona i Ponte, nogometno igralište, a nekada dio luke koji je tijekom godina nasut
5. *Bisáci m pl*, *G Bisáka* – nenaseljeni otoci sjeveroistočno od Maloga Stona
6. *Bìstrina f* – zaljev u istočnom dijelu Malostonskoga zaljeva s izvorima pitke vode; u zaljevu se nalazi centar za marikulturu
7. *Bjéjevica f* – uvala zapadno od Rusana i ribarska pošta
8. *Bjèlilo n* – ribarska pošta istočno od Maloga Stona
9. *Blàto n* – maslinici pokraj sela Broce
10. *Blìzača f* – nekada obradive površine i pašnjaci sjeverozapadno od Maloga Stona, danas naselje stalnih kuća, dio Maloga Stona
11. *Bôrje n coll* – obradive površine, maslinici jugoistočno od Supavla na zapadnoj strani Strinčere
12. *Bòšak m*, *G Bòška* – predio istočno od Stona, nekada su tu bile košare za stoku
13. *Brbòležina zémja f* – obradive površine između Maloga Stona i Stona
14. *Bròce n*, *G Broca* – selo u Stonskome kanalu, udaljeno tri kilometra od Stona
15. *Càrina f* – obradive površine između Maloga Stona i Hodilja
16. *Cřkvica f* – otok u Malostonskome zaljevu pokraj otoka Škrpuna
17. *Čèjen m* – rt zapadno od Luke na kojemu se nalazi lanterna
18. *Čèšvinova f* – uvala i ribarska pošta između Čejena i Luke
19. *Djèčji mùl m* – pristanište za brodove na Ponti
20. *Dônji jâz m* – ograđena morska pličina u Bistrini
21. *Dràškič m* – uvala u Malostonskom zaljevu
22. *Dûba f* – selo na južnoj strani Malostonskoga zaljeva, devet kilometara udaljeno od Stona
23. *Dùmaglina f* – uvala sa sjeverne strane Stonskoga kanala, nasuprot uvali Ložnju
24. *Dumàljska f* – uvala i ribarska pošta sjeverozapadno od Dube
25. *Galòbovnik m* – nenaseljeni otok sjeverozapadno od Luke, drugo ime za otok Banju

26. *Glàvica f* – rt sjeverozapadno od Maloga Stona, nekada obradive površine
27. *Gnjìli ràt m* – ribarska pošta zapadno od Dumljske
28. *Gòspica f* – crkva u Supavlu posvećena Gospi
29. *Gòvanj m* – otok u zapadnom dijelu Malostonskoga zaljeva
30. *Hljèb m* – uvala sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva, kamen koji se nalazi u uvali
31. *Hòćenje n* – uvala u Bistrini
32. *Hòdilje* – selo na južnoj strani Malostonskoga zaljeva, tri kilometra udaljeno od Stona
33. *Hùdobalja f* – drugo ime za uvalu Dùmaglinu
34. *Jáz m* – uvala u Bistrini
35. *Jèjenak m* – rt između Broca i Kobaša
36. *Kàštio m* – kaštel na ulazu u Ston, dio zidina, nekada okružen morem
37. *Klobučárevina f* – obradive površine između Maloga Stona i Hodilja
38. *Knéževa lúka f* – uvala jugozapadno od Supavla
39. *Kòritine f pl.* – predio uz more u selu Luci
40. *Krájeva vàla f* – uvala između Maloga Stona i Hodilja
41. *Krájeva zémja f* – obradive površine između Maloga Stona i Hodilja
42. *Krñnice f pl.* – uvala i ribarska pošta sjeverozapadno od Maloga Stona
43. *Kúta n pl.* – uvala ispod Zamasline, *mi tako zovemo cijelu valu Maloga Stona*
44. *Lòžanj m* – uvala jugoistočno od Kobaša
45. *Lùčica f* – uvala sa sjeverne strane Stonskoga kanala, nasuprot Kobašu
46. *Lúka f* – selo u Malostonskome zaljevu, četiri kilometra udaljeno od Stona
47. *Mačuléti m pl.* – uvala jugozapadno od Kobaša
48. *Mâla dùboka f* – uvala sa sjeverne strane Stonskoga kanala
49. *Mâli Stòn m* – naselje na sjeveroistočnoj strani stonske prevlake
50. *Mâli vòz m* – danas naselje s nekoliko kuća na moru sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva; staro naselje iznad magistrale danas je napušteno
51. *Mâlo mòre n* – Malostonski zaljev
52. *Mâlo Sèlo n* – selo između Hodilja i Luke
53. *Màrijina vàla f* – uvala zapadno od Maloga Stona
54. *Màslinova f* – uvala ispod Dube
55. *Màškariča vàla f* – uvala istočno od Maloga Stona
56. *Miševac m*, *G Miševca* – uvala zapadno od Zamasline na južnoj strani Malostonskoga zaljeva

57. *Mòrašnica f* – uvala u Bistrini
58. *Nà gnjili* – uvala pokraj Hodilja
59. *Na móstu* – uređena obala ispred hotela u Malome Stonu, mol
60. *Na móstu u Memùniča* – uređena obala u Malome Selu, mjesto gdje se vežu barke
61. *Na pizdáču* – predio između Čejena i Ponte neđeje, *najdubje more na tome pravcu, ima i kamen*
62. *Na póklon Góspe* – mjesto arazo Gospe od Lužine, lokalitet između Stona i Maloga Stona
63. *Navári m pl.* – predio uz more u Luci s izvorima vode
64. *Östrog m* – poluotok na sjevernoj strani Malostonskoga zaljeva, nasuprot otoku Govnju
65. *Ótok živóta m* – drugo ime otoka Govnja
66. *Ôtošac m* – otočić istočno od Bistrine
67. *Pàlata f* – pličina, najdublji bazeni u solani, između Ponte, Popine i Lužina
68. *Pèdro n, G Pedra* – ribarska pošta zapadno od Luke
69. *Pjèčata f* – ribarska pošta zapadno od Luke
70. *Pod bòrima* – uvala zapadno od Maloga Stona
71. *Pod crveno* – predio sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva
72. *Pod križem* – predio sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva, *ima križ ž e se utopio stari Žuračić, po je iz barke, a nije zno plivat*
73. *Pòd lažom* – predio uz more, pokraj Hodilja prema Malomu Stonu
74. *Pod pópom* – kamen pokraj Maloga Stona
75. *Pòd stijene* – predio uz more, sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva
76. *Pòd vrelom* – predio između Maloga Sela i Hodilja; vrelo
77. *Pônta Glàvice f* – predio oko rta Glavice
78. *Pônta Lúke f* – rt sjeveroistočno od Luke
79. *Pônta nèžeja f* – rt između Luke i Dube
80. *Pônta répa f* – rt sjeverozapadno od Luke
81. *Pônta Síga f* – ribarska pošta, rt sjeveroistočno od Maloga Stona s južne strane Malostonskoga zaljeva
82. *Pônta f* – predio uz more, šetnica uz more u Stonskom kanalu istočno od Solane
83. *Pôpina f* – močvarno zemljište uz južnu stranu solane
84. *Pòpoviča vála* – drugo ime za uvalu Pod borima
85. *Pòstup m* – ribarska pošta u Malostonskom zaljevu

86. *Pótok m* – predio uz more u Brocama gdje je vrelo
87. *Prášac m* – ribarska pošta između Rusana i Dube
88. *Prîjeko* – rt na poluotoku Ostrogu
89. *Přžina f* – pješćana plaža u uvali Mačuleti
90. *Räža f* – ribarska pošta, sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva, zapadno od Bistrine
91. *Rěvnik m* – obradive površine pokraj Broca
92. *Rîva f* – uređena, obzidana obala u Malome Stonu i Hodilju
93. *Řt od Lúke m* – rt sa sjeverne strane Luke
94. *Sárkova kůča f* – predio istočno od Siga, *špilja že su sarci ulazili*
95. *Sělova lúka f* – uvala pokraj Broca
96. *Skàlica f* – predio u zapadnom dijelu Malostonskoga zaljeva
97. *Sóca pl* – uvala sa sjeverne strane Malostonskoga zaljeva, istočno od Bistrine
98. *Solàna f* – solana iz doba Dubrovačke Republike
99. *Stòviš m* – kula iznad Stona
100. *Strinčera f* – brdo iznad Supavla
101. *Stùpica f* – predio istočno od Maloga Voza, ima i kamen pa je možda i po tome dobilo ime
102. *Sùpavo n* – naselje nastalo 60-ih godina, sagrađeno poslije potresa u Makarskoj
103. *Světa Āna f* – crkva i groblje u Malome Stonu
104. *Šîroka dōlina f* – predio u Brocama
105. *Škōj m* – treće ime za Govanj, Otok života
106. *Škōjac m* – otočić u Malostonskom zaljevu, zapadno od Bisaka
107. *Škōjič m* – otok između Maloga Stona i Hodilja
108. *Škrînja f* – kamen istočno od Siga, ime ribarske pošte
109. *Škr̂pun* – otok s južne strane Malostonskoga zaljeva
110. *Tâjan m* – uvala između Čejena i Ponte neđeje
111. *Těžine f pl.* – ribarska pošta sa sjeverne strane Zaljeva, zapadno od Bistrine
112. *Tóranj m* – kula kružna oblika, dio zidina na istočnom dijelu rive u Malome Stonu
113. *U Bajurîna na móstu* – uređena obala u Hodilju, mjesto gdje se vežu barke
114. *Û Biskupa na móstu* – uređena obala u Hodilju, mjesto gdje se vežu barke
115. *Û Dražete na móstu* – uređena obala u Hodilju, mjesto gdje se vežu barke
116. *U Žára na móstu* – uređena obala u Hodilju, mjesto gdje se vežu barke

117. *Ū Katiča* – obradive površine između Hodilja i Maloga Stona
118. *Ū Trente* – uređena obala u Luci, mjesto gdje se vežu barke
119. *Vèlika duboka f* – uvala sa sjeverne strane Stonskoga kanala
120. *Vèliki škøj f* – otok u Malostonskome zaljevu, pored Bisaka
121. *Vèliko mòre n* – Stonski kanal i otvoreno more prema Mljetu
122. *Vída bòri* – predio južno od Hodilja
123. *Vrànjak m* – pličina, *plič že je lanterna od Hodija*
124. *Vrâtnik m* – prolaz jugoistočno od Kobaša
125. *Vrèlo n* – predio između Maloga Sela i Hodilja gdje je vrelo
126. *Vrkúta* – ribarska pošta u zapadnom dijelu Malostonskog zaljeva
127. *Zaklobùčina f* – predio sjeverozapadno od Luke, pokraj Česvinove
128. *Zàklopac m* – poluotok između Siga i Miševca
129. *Zàmaslina f* – selo u zapadnom dijelu Malostonskoga zaljeva
130. *Zàponta f* – predio jugoistočno od Broca
131. *Zàzubak m* – uvala ispred Kobaša
132. *Žàlič m* – uvala pokraj Maloga Stona
133. *Žènski mùl m* – kupalište na Ponti

Literatura

- BENOVIĆ, ADAM. 1987. Prirodna bogatstva stonskoga područja, *Ston; Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Maloga Stona*, 263–269.
- BERITIĆ, LUKŠA. 1954. *Stonske utvrde*, Dubrovnik, Anali, HID, III.
- BUDMANI, PERO. 1883. *Dubrovački dijalekt, kako se sada govori*. Zagreb: JAZU.
- HALILOVIĆ, SENAHID. 1996. *Govorni tipovi u međuriječju Neretve i Rijeke dubrovačke*. Sarajevo: Institut za jezik.
- JOJIĆ, LJILJANA; MATASOVIĆ, RANKO. (ur.) 2004. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*, Zagreb: Novi liber.
- LISAC, JOSIP. 2003. *Hrvatska dijalektologija; 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LUPIS, VINICIJE. 2010. *Ston u srednjem vijeku*. Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika.
- SKOK, PETAR. 1973. *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika I – IV*, Zagreb: JAZU
- SKOK, PETAR. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. Zagreb: JAZU.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2004. *Bračka toponimija*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.

- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- VEKARIĆ, NENAD. 1987. Stanovništvo Stona od 1333. do 1900. godine. *Ston; Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Maloga Stona*, 117–147.
- ZANINOVIĆ, MARIN. 1987. Ston u prethistoriji i antici. *Ston; Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Maloga Stona*, 7–25.
- ŽUPANOVIĆ, NADA. 2009. Toponimija područja šibenske Rogoznice, *Folia onomastica Croatica*, 18, 267–297.

Coastal toponymy of the Ston region

Abstract

The paper describes the coastal toponymy of the Ston area on the basis of field research. After a presentation of the history of Ston and the main characteristics of the local idiom, the collected corpus is analysed according to semantic and structural criteria. The author also provides a list of toponyms in alphabetical order and a coastal map at the end of the paper.

Ključne riječi: toponimija, obalna toponimija, Ston

Key words: place names, coastal toponymy, Ston